

Kašićevo mjesto i značenje

Djelovanje Bartula Kašića gledano iz današnje perspektive može za naše kulturno-književne pojmove izgledati beznačajno. Nije bio originalan, nije bio stvaralačka priroda, nije ostavio ništa što se može krstiti književnim imenom, ali je ipak njegovo značenje za daljni razvoj hrvatskog književnog jezika od velike važnosti. Bio je jedan od najmarljivijih djelatnika katoličke obnove pa je obdario naš narod, osobito katoličke svećenike i laike brojnim prigodnim nabožno-praktičnim spisima.

Veličina jednog čovjeka može se naslutiti i po broju protivnika. Bartul Kašić imao ih je mnogo. Dubrovačka vlastela, koja su se uplašila njegovih propovijedi, kratkovidni »aristarsi«, koji su se opirali njegovim jezično-pravopisnim rješenjima, konzervativni glagoljaši, koji su više voljeli jezične fosile od živog narodnog govora, kurijalni činovnici, koji su davali prednost mrtvim paragrafima nad životnom potrebom približavanja Biblije narodu — svi ti protivnici i mnogi drugi zagorčili su mnoge trenutke ovom poletnom i dalekovidnom čovjeku. Po naravi nije izbjegavao borbu, pa se spremno upuštao u polemike — što je također bilo u duhu vremena. Nije uvijek pobijedio, ali je uspio tamo gdje je u tom času bilo možda i najpotrebnije: usmjerio je hrvatski jezik u onom pravcu koji će jednog dana ujediniti sve Hrvate. Premda čakavac s otoka Paga, Bartul Kašić se požrtvovno odrekao svojeg materinskog narječja i prihvatio »lingua commune nazionale«, kako je 1625. nazvao štokavsko narječje u jednom pismu isusovačkom generalu.

Za Crkvu katoličku njegov rad i djelovanje ima također značajno mjesto. Sav se posvetio misionarskom radu na obnovi vjere i ćudoređa. A da njegova biblijska djelatnost nije doživjela neuspjeh, možda bi hrvatski katolici danas imali dublju svetopisamsku podlogu. Njegovi nabožno-praktični spisi u duhu tadašnjeg vremena, odigrali su prvo-razrednu ulogu u buđenju i promicanju vjerske svijesti i života hrvatskih katolika.

U tom svjetlu treba pravilno vrednovati i ocijeniti život i rad ovog našeg značajnog kulturnog djelatnika.

ZAŠTO?

S a n d r a

Zašto je lišće
moralo umrijeti?
Zašto više ne resi svoje grane?
Zašto je cvijeće
moralo uvenuti?
Zašto?
Tko će mi odgovoriti?